

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 7.

A parasztszociálizmus.

Irta: **Dr. Mazurek Gyula.**

Bibliai képpel kezdem.

A sátán felvezette az Urat a jeruzsálemi templom tetőzetére. Előttük terült el a város roppant kőfalaival nyüzsgő embertömegével alább virágos rétek, természetesen áldott vetések huzódtak. Elláttak a tenger habfodros partjait.

„Mindezt néked adom, ha leborulva imádsz engem”, hangoztak a kísértő szavak a sátán ajkán.

A forrongó időknek sátánja megtalálta az alföldi magyar népet is: Nézd, a te verejtéked puhítja a durva rögöt s az mégis a gazdagoknak adja az acélos szemet Te rongyokba takaródzol s azok bársonyba öltözködnek. Te nyögöd az adót s mégis csak pokróca vagy a hivatalnokok csizmáinak. Tudod mit, ne borulj le előttem, csak vedd meg az újságot, fizess a pártadót, s tiéd a hártalan róna, tiéd az erdők vadja s a folyamok hala.

A magyar nép szereti a földet, az tartja, az takarja, az dajkálja, az adja meg neki a mindennapit. Csuda-e, hogy

vakon rohant a vezérek után s lázas képzeletében már fel voltak osztva az uradalmak.

Egyik-másik uraságnak, köztük a Wenckheimoknak, ha a földjüket fel is osztották, mégis meghagyták kastélyukat, mert „szerették a szegény embert”.

Az agrárszociálizmus érdekköréből Achim L. András kitepte Békésvármegye egy részét s ezt a parasztszociálizmussal boldogítja. Egy részét, mert bizony sok helyütt jártak úgy, mint például Kigyóson. Farsangi mulatozásnak lehívtak „pesti urat” a faluba. Meghallgatták s a szervezetbe be is iratkoztak ötvenen meg hárman. Készararva irtam így, mert mikor megtudták, hogy a 10 fillér tagsági díjból 8 megy a központba s csak 2 marad nekik, az ötven kilépett s maradt az elnök, a titkár, meg a pénztáros.

A földosztás varázsos álmából csakhamar a rideg valóra ébredtek s a parasztpárt a gazdasági segéd munkásokra vetette erejének súlyát. Jól megválasztották a teret, mert ha vannak is uradalmak, ahol megelégedett a nép, — saját füleimmel hallottam e jellemző mondást: ha még egyszer születnék akkor is a gróf Wenckheim Frigyes bérese szeretnék lenni, — mondom, ha akadnak

ily helyek, bizony sok helyütt nem emberhez méltó életet éltek a cselédek. A napszamosok sorsa még szomorubb, bizony szivettépő látvány az, mikor a hosszú téli tespedés után, hetenként száz, kétszáz dolgozni akaró munkás jó vissza az uradalomtól, mert nem kapott munkát.

A parasztszociálizmus legfanatikusabb követői e néposztályból kerültek elő, a parasztpárt pedig az ő érdekeit fogta pártfogás alá. Az 1906. év jó termést hozott, ekkor állott a párt hatalmának tetőpontján. Tíz korona napszámot ígértek egy arató párnak s az megmosolyogta a gazdát. A parasztpárt agitátorai az éjhomályában gyűlésbe hívták az uradalmak béreseit, s más nap nem volt, ki megétesse a jószágot. A földesurak rettegéssel néztek a jövő elé s már decemberben próbálták megkötni a jövő évi aratási szerződést. A vezér ott állt követői táborában, lelkesítette, ellenállásra tüzelte s bizony, ha a jó Isten közbe nem lép s gyöngye termést nem ad, nincs hatalom, mely szembe álljon a néppel.

De megjött a kézerőnek gyilkos ellensége a gép is. A kisipart is ez tette tönkre, a zsidó tőke nem ismer kegyelmet, az iparos osztálynak pusztulnia kell. Mennyivel humánusabb a földes uri

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Becsületbiróság.*

Irta **Mars.**

A párisi helyőrség becsületbirósága Beauclair nyugalmazott kapitány ügyében végtárgyalást tart. Avval van vádolva, hogy egy volt belügyminisztert tiszthez nem illő módon megtámadott és megsebesített, mivel ez őt hivatalból nyugdíjaztatta és hogy ezután mentségül a katonai igazságszolgáltatás felől elítélőleg nyilatkozott.

A becsületbiróság már együtt van; elnöke, Soissir tábornok, — miután az előadó az ügyet behatóan megismertette, a bíróság tagjait képező nagyszámú tiszteket felszólította, hogy legalább meggyőződésük szerint mérlegeljék hozandó ítéletüket, ne befolyásoltassák magukat sem bajtársi érzés, sem ellenséges indulat által; ítéljenek függetlenül, a beállható következményekre való tekintet nélkül.

Beauclair kapitányt beszólították. E szegény, általános részvételt keltő ember ez alkalomra elővette egyenruháját és diszbe öltözött, mert a katonai humánus szabályok megkövetelik, hogy annak, kinek becsülete felett ítélkezni kell, kinek becsülete kétséges, diszben kell bírni, baj-

társai előtt megjelenni, hogy ezektől már megszűről meg legyen különböztethető s így már a báméskodó legénység és polgári egyének által is, kik persze érdeklődéssel keresik a sok csoportosuló tiszt között azt, akinek becsülete beszenyveződött, azonnal felismerhető.

Az elnök által megkérdetve, van-e valami mondani valójára, Beauclair kapitány felemelt fővel felelt:

— Tudom, hogy az esküdtek felmentő ítélete nem mérvadó az urak véleményének és ítéletének megalkotására, mert előfordulhat, hogy a bíróság valakit felment s az illető mégis gazember és viszont elítélhet valakit, aki ennek dacára kifogástalan gentleman. Jogos tehát az urak ebbeli különben jobb ügyhöz méltó, de teljesen felesleges komolyságuk és igazságszerettségük, melylyel ügyemet tárgyalják és melylyel azt kívánják megállapítani, megérdemlem-e még az egyenruhát. Jól tudom, akár demosthenesi ékesszólással, akár a pusztá tények egyszerű felsorolásával ismertetném ügyemet, mely különben a megtartott esküdtszéki tárgyalás irataiból ismeretes már, — jól tudom, akár egyhangulag, akár szótöbbséggel ítélnének, vagy mentenének fel az urak: ez előre meghatározott sorsomon nem változtatna. Én csak sajnálkozni tudok afelett, hogy az urakkal üres komédiát játszhatok el. Mint egy másik monarchikus államban bátran szavazhat mindenki arra, akire vagy, mint

akar, de azért csak az történik, amit magasabb helyen előre elhatároztak, úgy történik önökkel is uraim és itéletükkel. Tekintve pedig, hogy a katonai bölcs előrelátás fegyelmi tekintetből nem engedi meg a titkos szavazást, hanem kötelezi a bírakat a szavazólapon aláírására: úgy bajtársi érzületemből kifolyólag kérem az urakat, ne gondoljanak avval, hogy szavazatuk és ítéletük folytán ma talán utoljára van rajtam egyenruha, gondoljanak inkább arra, hogy szavazatuk következtében ne legyenek kénytelenek engem a polgári életbe követni. Több mondanivalóm nincsen.

Beauclair kapitány ismét elfoglalta helyét egy szomszédos helyiségben, ahol az ítélet meghozatalát kellett bávárnia, míg a tárgyalási teremben élénk eszmecsere fejlődött ki, mely abban csucsosodott ki, hogy a vádlott jogos önvédelemből járt el, miután törvényes uton semmiféle elégtételt sem nyerhetett; ezen nézetet főképp a tisztikarnak fiatalabb tagjai vallották, míg az idősebbek — joggal féltvén a következményeket — ellenkező álláspontot foglaltak el. Végre 60 szavazattal 19 ellen meghozták ítéletüket, mely szerint Beauclair kapitány eljárásával nem sértette meg a tiszti becsületet, így felmentették őt.

Az eredmény közzététele után gratuláltak Beauclairnak, ki azon megjegyzéssel köszönte

* Lásd a 60., 61. és 62. számok tárcacikkeit.

Figyeljék meg PFAFF kirakatait!

osztály, itt csak kisegítő a gép, a nehéz munkát leveszi a munkás válláról, de kenyerét meghagyja neki. Itt, amott beállították az arató gépeket; az emberek megdöbbenek s gondolkozni kezdtek. Ez a ragyogó alkotás, vörös, sárga fényben tükröző gép elvégzi tíz kaszás munkáját.

Minden kaszás két-három tagu családjának keresi az évi kenyeret, a marokverő is gyűjt, ime minden gép mellett 30—40 száj marad üres; álljunk meg, a végletekig nem lehet vinni. S az idén a tél dermesztő fagya még rajt' feküdt a gyöngye vetésen s a csoport gazdákat már ajándékkal puhították, hogy őket is fogadja be csoportjába.

Vigasztaló tünet ez, mert okos szociális intézkedéssel még megelégedett sorba lehet emelni e forrongó néposztályt.

Még vigasztalóbb tünet, hogy a valóságos hitet nem bírták kitépni a nép szívéből. Csak egy példát. Achim választására zárt csoportokban vonultak urnához a lelkes parasztpártiak s a vörös lobogó alól, a vadul terrorizáló kortések közül nagyon sokan »Dicsértességekkel« köszöntöttek.

Közzé kell menni a népnek. Nem felejttem el soha, egy kikiáltott parasztpárti szociálistát megkérdeztem, okos ember létére hogy mehet a zsidók járszalagján: azt felelte, uram, lia más nem vezet bennünket.

Hát közzé a népnek! Ha keze érdes, szava olykor durva, daróca meleg szívet takar, az tud hálás lenni.

meg bajtársainak jóindulatát, hogy talán korai e gratulálás.

A tisztikar távozása közben Croy ezredes az elnöklő Loissiv tábornokhoz csatlakozott; mindkettő élénk beszélgetésbe merült.

— Nem sajnáltad volna — szölt a tábornok — ha elítélő szavazatod folytán szegény Beauclair rangját veszti? Én nem tudtam volna ellene szavazni.

— Könnyű neked tábornok uram — felelt az ezredes — te vagyonos vagy, családod nincs, urasan megélsz, ha nyugdíjaznak is, de én mit tennék? Gyermekeimet hogyan nevelném fel? A fenntartási gond rákényszerített, hogy meggyőződésem ellenére elítéltetésére szavazzak, amint azt több társam tette. Különben is kétem, hogy a hadügyminisztérium jóváhagyná a becsületbíróhatóság határozatát.

Miután e két tiszt elvált egymástól, Soissir tábornok egy kereskedésbe ment s ott egykedvűen egy cilindert vásárolt, polgári ruhát pedig rendelt magának.

A becsületbíróhatóság tárgyalásról szóló iratok beérkezése után a hadügyminiszter azonnal magához rendelte Loissir tábornokot, akit a kegyvesztés minden jelével fogadott s így szölt hozzá:

— Tábornok ur, nagyon megütközöm azon, hogy ama bizonyos becsületbíróhatóság ítélet minden jogos várakozás ellenére a vádlottat felmentette. Katonailag helyesen gondolkodó tisztek bizonyára elítélték volna, amint okvetetlenül elítélik, ha kellő módon vezetnek és irányítják a bíróság tagjait. Miután a szabályok értelmében a tárgyalás helyes vezetéseért, a bírósági tagokra való kellő befolyás gyakorlásáért az elnök felelős, úgy kétségen kívüli tény, hogy tábornok urnak nincs megadva a képesség, hogy alantassait a szolgálat és a helyes tiszti gondol-

A karlócai adminisztrátor. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király *Bogdanovics* Lucian budai görög keleti szerb püspököt a karlócai érsekség és szerb metropolita adminisztrátorává nevezte ki.

A bankbizottság ülése. Déli 12 órakor a kiküldött albizottság ülést tartott, melyen a szakértőkhöz intézendő kérdések megszövegezése, továbbá a szakértői bizottság megválasztása került tárgyalás alá. Két órai tanácskozás után belettek véve a szakértői bizottságba gróf Desseffy Aurél, Láncozy Leó, Kornfeld Zsigmond, Barta Ernő, a Kereskedelmi iparbank egyik alelnöke, a fiumei kereskedelmi kamara elnöke, a zágrábi kereskedelmi kamara egyik elnöke, az O. m. k. e., továbbá az O. m. g. e. és az E. m. g. e. elnökei.

Dr Csernoch János képviselősége. Dr Csernoch János dr püspök összeférhetlenségi ügyében április 14-én a képviselőház szakbizottsága ülést fog tartani. Az összeférhetlenségi bizottság csupán csak Csernoch János ügyét fogja tárgyalni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 7.

Az elnöki széket *Justh* Gyula foglalja el.

Az ülés pontosan tíz órakor kezdődött. A múlt ülés jegyzőkönyvét olvasták fel épen, a mikor Szappanos István, a balpárt elnöke belépett. Hívei az ismeretes kecskeméti kudarca ellensúlyozására megélték az öreget.

Ezután hamarosan hitelesítik az elmúlt ülés jegyzőkönyvét és rátérnek a napirendre.

kodás törvényei szerint befolyásolja. Hogy emiatt a tényleges szolgálatban való megmaradása csak hátrányos, az magától érthető. Tulajdonképpen tábornok ur ellen is becsületügyi eljárást kellene megindítani, mint minden tiszt ellen, aki állásbeli kötelességét nem ismeri, vagy nem teljesíti, tekintve azonban eddigi kitűnő működését, nem akarjuk, hogy rangját is elveszítse. Elvárom tehát, hogy nyugdíjaztatása iránti kérvénye holnap itt lesz.

Soissir tábornok erre el volt készülve; nem is habozott. Hazaérve káppiját a tűzbe dobta, a már előre megvásárolt cilindert fejére nyomta és szinte megkönnyebbülten írta meg a kérvényt.

A Beauclair kapitány ügyében hozott ítéletet a hadügyminisztérium tényleg nem hagyta jóvá, hanem azt alaki okoknál fogva megsemmisítette és új eljárást, tárgyalást rendelt el, miután azon tiszteket, kik Beauclair felmentésére szavaztak, erélyes megdorgálásban, az idősebbeket pedig büntetésben is részesítették. Elővigyázatból most egy előléptetési soron álló tábornokot neveztek ki elnökül, kit megfelelő utasítással láttak el.

Semmi kétség, hogy Beauclair kapitányt most már feltétlenül elítélik és rangjától megfosztják, ha ez — az ujonnan összeállított becsületbíróhatóság tagjainak nagy megkönnyebbülésére — meg nem előzte volna az egész üres szertartást az által, hogy rangjáról önként lemondott, mielőtt még összeült volna a bíróság, mert hátha akadt volna ennek tagjai közt olyan naiv fiatal tiszt, aki meggyőződését a francia katonai igazságszolgáltatás előtt bátran kifejezte és saját jövőjét ezáltal kockára tette volna.

Más államokban, ahol a kultúra nincs oly nagy fokban kitejldve, mint Franciaországban, bizonyára el sem képzelhető ilyen lelketlen katonai igazságszolgáltatás.

Az elnöki széket *Rakovszky* István foglalja el.

Jegyző *Vlád* Aurélt hívja szólásra.

Hoffmann Ottó felugrik és szót kér a házszabályokhoz.

Az elnök: Bocsánatot kérek már felszólítottuk *Vlád* Aurélt. Az urak mindig külön jogokat akarnak. Ez már csak mégsem lehetséges. (Helyeslés.) *Vlád* Aurélt illeti a szó.

Vlád Aurél: A napirenden lévő második szakasz minden egyes pontjához módosítást nyújt be. Foglalkozik a Mérey-féle módosításokkal, melyeket nem tart elfogadhatóknak. Non sens a tizenhat órás ülés, mert a Ház mai berendezkedése mellett ilyen hosszú ülésekről még tisztességes jegyzőkönyvet sem lehet készíteni.

Az elnök kéri, maradjon a részleteknél.

Vlád Aurél ismét általánosságban beszél és folytonosan visszatér annak bizonyítására, hogy a tizenhatórás ülés fizikailag is lehetetlen.

Az elnök: Ne tessék abba a rossz horvát szokásba esni, hogy folytonosan ismétli önmagát. Ez csak időtecsérlés és kénytelen vagyok figyelmeztetni, hogy ne folytassa így, mert meg fogom vonni a szót. (Helyeslés.)

Vlád Aurél röviden befejezi beszédét és kéri módosításainak kinyomatását és szétosztását.

A Ház *Vlád* módosításainak kinyomatását mellőzi.

Hoffmann Ottó a balpárt küzdelmeiről beszél.

Az elnök: Ez nem tartozik a második szakaszhoz. Tessék a tárgynál maradni. (Helyeslés.)

Hoffmann Ottó: Az elnökség jogait nem kívánja kiterjeszteni, mert az elnök pártmberlén, sohasem függetlenítheti magát bizonyos oldalról jövő nyomás elől.

Farkasházy Zsigmond alig hallhatóan. Az elnök mindig a többséget védi.

Az elnök: Mit mondott *Farkasházy* képviselő ur?

Farkasházy Zsigmond megismétli hangosan előbbi kijelentését.

Az elnök: A képviselő ur kétségbevonja az elnök pártatlanságát; ezért rendreutasítom. (Helyeslés.)

Molnár Jenő: Nem a mostani elnökre vonatkozott, ez principium!

Az elnök: Ne tessék beleegyeledni *Molnár* képviselő ur. Semmi köze hozzá. (Nagy derűtség.)

Hoffmann Ottó: Kéri módosításainak kinyomattatását: — a Ház ehez nem járul hozzá.

Molnár Jenő: A házszabályokhoz kér szót. Az elnök vele szemben azt a kifejezést használta: »semmi köze hozzá. — Ezen ellen tiltakozom.

Az elnök (csönget): Megvonom a szót. Nem engedem meg, hogy az elnök eljárását kritizálja. (Helyeslés. Taps.)

Farkasházy Zsigmond félreértett szavait magyarázza. O nem a mostani elnököt akarta sérteni.

Az elnök: A gyorsírói jegyzetekből látom, hogy a képviselő ur nem tett különbséget közöttünk. Sajnálom; — rendre kellett utasítanom.

Molnár Jenő (közbekiált): Hát velem mi lesz elnök ur! (Derűtség.)

Az elnök: Azt a szerencsétlenséget, a mi érte képviselő urat, csak türje szépen. (Nagy derűtség. Az elnök maga is nevet.)

Petrovics István: Azon a címen, hogy módosításait olvassa fel, az egész beszédét olvassa.

Az elnök: A házszabályok nem engedik meg, hogy beszédét olvassa.

Petrovics István: Néhány mondat után újra olvasni kezd.

Az elnök: Nem engedem meg, hogy a beszédét olvassa. A szót megvonom. (Helyeslés.)

Ivánka Milán: Nagy szüneteket tartva, általánosságban beszél. Az elnök háromszor való figyelmeztetés után megvonja tőle a szót. (Helyeslés.)

Maniu Gyula: A házszabályokhoz szól. Az elnök tulszigorúan jár el velük szemben.

Vlád Aurél: Eljen a guillotin. (Zaj.)

Kiáltások: Rendre, rendre!

Az elnök: Vládót rendreutasítja

Maniu Gyula: Ilyen házszabálykezelés mellett tehetetlenül teszik, hogy a kisebbség a tárgyalásokban résztvehessen.

Az elnök: Ezért a kijelentésért rendreutasítom és a szót megvonom. (Zaj a nemzetiségieknél. Helyeslés a függetlenségiéknél.)

Hodsa Milán: a házszabályokhoz szól. Az elnökség elnyomja a kisebbséget.

A vita bezárása.

Az elnök: Ezért a durva sértésért rendreutasítom és a szót megvonom. Szólásra senki nincs feljegyezve. A vitát bezárom. (Taps szünetlenül.)

A nemzetiségiek kivonulnak.

Szünet alatt a nemzetiségi képviselők elhárították, hogy ezek után a házszabály revízió tárgyalásában nem vesznek részt és erre elhagyták az ülés termet. Amikor a nemzetiségiek kivonulnak, kiáltások hangzanak el:

— Hát mi ez, kivonulnak a szövetségesek! (Derültség.)

Szerecsányi György és mások a terem közepén gyűlnek össze és hangosan vitatkoznak az elnök eljárása felett.

Szerecsányival szemben *Farkasházy Zsigmond* azt igyekszik bizonyítani, hogy az elnök nem járt el házszabályszerűen.

Közben *Muzsa Gyula*, *Hodsa* padjáról egy egész csomagot hoz a vitatkozók közé. Az egész paksaméta módosításokból állott. *Muzsa Gyula* rámutat a csomagra:

— Ez csak nem vall komoly szándékra.

Rakovszky István alelnök: Na hát. En nem engedek magammal viccelni!

A körülállók mind annak a nézetüknek adtak kifejezést, hogy a nemzetiségiek tényleg nem veszik komolyan a Ház méltóságát.

Záró beszédek.

Miután a nemzetiségiek nem jöttek vissza a terembe, az ő záró szavuk elmaradt. Következett Nagy György záró szava. Nagy György azt állítja, hogy a balpárt agiacionik az eredménye a katonai kérdések kikapcsolása. (Nagy derültség.) *Andrássy* összecsapja a kezét. *Justh Gyula* elnök figyelmezteti a szónokot, hogy a katonai kérdések a harmadik szakaszánál kerülnek sorra. (Az elnöki széket ismét *Rakovszky István* foglalja el.)

Nagy György: Nem érti, hogy miért ilyen idegesek, amikor a katonai kérdések kikapcsolásáról van szó. (Zajos ellenmondás.)

Rakovszky elnök: Azért idegesek, mert erről csak a harmadik szakaszánál lehet beszélni és ismét figyelmeztetem a képviselő urat, hogy tessék a határozati javaslatánál, amely a parla-

menti bizottságok kiküldéséről szól maradni, különben megfogom vonni a szót. Nagy György tovább beszél s egyszer csak kifakad:

— Az elnök ur tényleg idegessé tesz, ha folyton csóválja a fejét! (Zajos derültség.)

Elnök: Ha még egyszer ilyen kifejezést használ, megvonom a szót.

Nagy György még vagy tíz percig beszél, akkor az elnök konstatálja, hogy mindenről szól, csak a javaslatáról nem, ezért a szót megvonja tőle.

Mezőfi Vilmos mondott ezután záró beszédét. Utána *Farkasházy Zsigmond* a házszabályokhoz szól és szót teszi a Nagy Györgyöt ért szómegvonást.

Farkasházy Zsigmond felszólalása után *Maniu*, *Szkiácsák*, *Bozóky* és *Domján* képviselők beszéde következett volna, azonban a képviselők nem voltak jelen s így *Farkasházira* került a sor.

Farkasházy Nagy György előbbi sérelméről beszél, mire az elnök figyelmezteti. A figyelmeztetés után általánosságban beszél a házszabályrevízió ellen.

Justh Gyula, aki időközben elfoglalta az elnöki széket, figyelmezteti a képviselőt, hogy csakis a saját javaslatáról beszélhet.

Farkasházy a katonai kérdésekről beszél.

Elnök: Figyelmezteti, hogy ha nem közledek a tárgyhöz, megvonja tőle a szót.

Farkasházy után *Hoffman Ottó* következett volna, azonban nem volt jelen.

Elnök a záróbeszédet berekeszti s elrendeli a szavazást a második szakaszra.

Farkasházy kérte a Ház határozat képességének megállapítását, melynek megtörténte után a szavazásra került a sor.

A Ház a második szakaszt elfogadta.

Az ülés délután 2 órakor véget ért.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Ötvenhét ügyet tűztek ki a holnap városi közgyűlésre, azonban ebből mintegy 30 csekély jelentőségű területadásvételi szerződés, árlejtési jegyzőkönyv, előleg és szabadságidő engedélyezés iránti kérelem.

A többi ügyek között azonban érdekesebb tárgyak is vannak. Így előterjesztést tesz a tanács a *Bunyitay Vince* kanonok 20000 korona alapítványáról, a *türedóvasut* építése tárgyában kötött pótszerződésről, a *gyermekkorház* kibővítéséről stb.

A tárgysorozat a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1908. évi április hó 9-ik, esetleg következő napján mindenkor délután 3 órakor a városház közgyűlési termében a következő ügyek fognak tárgyalatni:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur leirata a kisedóvodai pótdó elszámolási ügyében. A tanács javaslatát beterjeszti.

3. A m. kir. belügyminiszter ur 37323/908. számú körrendelete a városi tisztviselők által viselt melléktfoglalkozások összeférhetlensége tárgyában, ezzel kapcsolatos tanácsi előterjesztés.

4. *Trencsén vármegye* közönsége a jövendőki bíraskodás reformja tárgyában a m. kir. pénzügyminiszterhez intézett feliratát pártolás végett felküldi.

5. A tanács javaslata *Bunyitay Vince* nagyváradai lat. szert. kanonok által a Városli-

get fejlesztésére tett 20000 korona adomány tárgyában.

6. A tanács a *Püspök- és Félixfürdőbe* vezetendő villamos vasútra vonatkozólag *Hankovits Ferenc* és társával kötött területhasználati szerződést beterjeszti.

7. A tanács előterjesztése a községi polgári iskola államosítása tárgyában.

8. A tanács mint állandó választmány előterjesztése a közuti hálózatból kivett utaknak a közevetvám alap terhére fentartandó utcák közzé leendő felvétele s ezen utak után vám-szedési jog engedélyezése s a nagyvásártéri állomásnak a közevetvám díjszabályzatba való pótlólagos beiktatása iránt.

9. A tanács előterjesztése *Államvasutak* igazgatóságával a vasúti közevetvám vámkezelésére kötött feltételek jóváhagyása iránt.

10. A tanács javaslata a költségvetések és zárszámadások alaki berendezése ügyében.

11. A tanács javaslata a pénz vagy pénzérték kezelésére szervezett állásokban a tisztibiztosítékok eltörlése ügyében.

12. A tanács a *Biharmegyei* közkorház és elmekorház vízfogyasztására nézve megkötött egyezséget jóváhagyás végett beterjeszti.

13. A tanács az ort. izr. hitközségnek *Ujváros* és *váraljai* épületei községi adómentesítése iránt beadott kérelmét javaslata kapcsán beterjeszti.

14. A tanács javaslata a *«Nagyvárad Friss Ujság»* politikai napilap kiadóhivatalának hirdetési átalány ügyében tett ajánlatára.

15. A tanács javaslata *Weisz Károly* szabó iparos vállalkozónak a szegények ruházatára kötött szerződésben megállapított 22,2 százalék engedménynek 10 százalékra leendő mérséklése iránt beadott kérvényére.

16. A tanács javaslata a *Szaroveczky* gyermekkorház kibővítése ügyében.

17. A tanács előterjesztése a *Dudek-utca* és *Gerliczy-ház* melletti névtelen utca gyalogjárójának aszfalt burkolása tárgyában.

18. A tanács jelentése a *«Három rózsá»* épületben lévő eddig *Jónás Mayer* által bérelt bolt és lakhelyiség bérletére megtartott árlejtés eredményéről.

19. A tanács előterjesztése a *Baross-hidnál* lévő volt vámház épület bérbeadása céljából megtartott árlejtés eredményéről, illetve ezen helyiségnek rendőrségi célokra leendő átengedése iránt,

20—30. Köztér adás-vételi ügyek.

31. U. annak előterjesztése a néhai *Bogdán János* hagyatéki tömege elleni árverés alkalmából megvett ingatlan visszabocsajtása s az erre vonatkozó szerződés jóváhagyása iránt.

32. U. annak előterjesztése *Gyulai Károly* tól utca nyitás céljából megveendő terület négyszög méterkénti árának 5 koronára leendő telemelése iránt.

33—45. Bérleti szerződések.

46. A nyugdíj bizottság jelentése *Dus László* városi tiszt főügyész nyugdíjának megállapítása tárgyában.

47. U. annak jelentése *Tóth Márton* volt városi tiszt alügyész nyugdíjának megállapítása tárgyában.

49. A nyugdíj bizottság jelentése *Borbély György* rendőr ellenőr nyugdíjaztatása tárgyában.

49. U. annak jelentése néhai *Fényes János* volt hegyőr özvegyének ellátmánya megállapítása tárgyában beadott kérvényre.

50. Nyugdíj iránti kérelem.

51. *Ozv. Fényes Jánosné* halotti negyed kiutalásai kérelme.

52—53. Fizetési előlegek iránti kérelmek.

55—57. Oklevelek meghirdetése.

Erről a törvényhatósági bizottság tisztelt tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1908. április 4.

Bordé Ferenc,
főjegyző.

Bunyitay kanonok adománya a közgyűlésen.

— A Városligetből »Bunyitay-liget.« —

Részletesen megemlékeztünk arról a fejedelmi adományról, amelylyel Bunyitay Vince apát-kanonok, az országos nevű történettudós örök hálára kötelezte Nagyvárad város polgárságát.

A 20,000 koronás adományt a városi tanács a csütörtöki közgyűlésen bejelenti azzal, hogy 3 tagú küldöttség köszönje azt meg, de kapcsolatosan előterjeszti azt az indítványt is, amit 25 előkelő városatya nyújtott be tegnap a törvényhatóságához. Ebben indítványozzák, miszerint a fejedelmi adományt azzal hálálja meg Nagyvárad város közönsége, hogy a Városligetet a bőkezű adakozó nevével »Bunyitay-ligetnek« nevezze el.

Az indítvány egész terjedelmében a következő:

Tisztelt Közgyűlés!

Egy fejlődő város szükségletei között első rangú követelmény, hogy a város lástására, sétateretek és üdülő helyek létesítésére kellő gond fordíttassék.

Elismerjük, hogy Nagyvárad város közönsége ezen a téren megtesz annyit, amennyit szükséges anyagi viszonyai között megtehet. Szívesen szavaztunk meg annak idején a Városliget karba hozatalára megszavazott 40,000 koronát és élénken sajnáljuk, hogy ahhoz a belügyi kormány hozzá nem járult.

Annál nagyobb örömmel tölt el bennünket, hogy Nagyvárad város egyik lelkes polgára Bunyitay Vince kanonok ur 20,000 koronát ajándékozott Nagyvárad városának, az ő rendeltetéssel, hogy ezen összegből a Városliget modern sétáló, üdülő és gyermekjátékos helyülé alakíttassék át. Nagy házagpótlását teszi lehetővé ezen nagylelkű adományozás, mert nem szükséges bizonyítani azt, hogy a Városligetnek rendezése nemcsak azon környéknek, hanem az egész városnak szépészeti és közegészségi érdeke.

Egyik legszebb emberi vonás a háládatosság és azt tartjuk, hogy Nagyvárad város polgársága csak önmagát tiszteli meg, ha Bunyitay Vince urral szemben, aki mint országos hírvő történetíró amúgy is városunk egyik büszkesége, nagylelkű adománya alkalmából hálájának maradandó kifejezést is ad, azért tisztelettel indítványozzuk, méltóztassék a Városligetet »Bunyitay-liget«-nek elnevezni.

Nagyvárad, 1908. ápr. 7.

Teljes tisztelettel

Dr. Altmann Jakab, Czeglédy Sándor, Beckay Lajos, Löwenstein Zsigmond, Dr. Stokker József, dr. Adorján Emil, dr. Halász Lajos, dr. Döri Ferenc, Miskolc Barnabás, Stark Gyula, Weisz Ernő, Szokoly Tamás, dr. Radó Ignác, dr. Berkovits Ferenc, dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, dr. Moskovits József, Reismann Mór, ifj. Rimanóczy Kálmán, Fleischhacker Gyula, Fényes Manó, Deutsch K. I., Moskovits Miksa, dr. Popper Akos.

Szilágyi Istvánné a rendőrségen.

A hétfői borzalmas gyilkosság, mely csak a késő esti órákban jutott a közönség egyrészt tudomására, még csak ma délelőtt fogja foglalkoztatni a rendőrséget és aztán a királyi ügyészséghez lesz áttéve az ügy. A tegnapi napon még mindig tartottak a kihallgatások s ezek során minden kétséget kizárólag meglehetett állapítani, hogy a gyilkosságot tényleg Szilágyi Istvánné követte el. A borzalmas cselekedetnek okát csak a körülményekből lehet némileg következtetni, de ennek pozitív alap-

ját még csak hosszú és beható vizsgálat fogja megállapítani.

A rendőrségnek gyanuja merült fel, hogy a gyilkosságot Szilágyi Istvánné nem egyedül követte el, hanem bűntársai is voltak, akik vagy segítettek az asszonynak a borzalmas cselekedetében mint tettesek, vagy pedig azt valami más módon segítették elő. Első sorban is a gyanu a gyilkos asszony két fiára hárult, akiket a rendőrség előzetes letartóztatásba is helyezte.

A kihallgatások alkalmával azonban kétségtelenül meg volt állapítható, hogy a két fiu nem részes anyjuk bűnében. A fiuk ugyanis igazolták alibiüket és ennek alapján ma szabadlábra is helyezik őket. Vallomásukban kijelentették, hogy anyjuk cselekedetéről egyáltalán semminemű tudomásuk sem volt. Ugyancsak a fiuk vallották, hogy Feltóival ha nem, is teljes békeességben éltek, mégis nagyobb veszedelmek az ő tudtukkal nem történtek.

A Szilágyi család különben igen nagy nyomorban élt. Az öreg Feltóti fizetett havonta 27 forintot megtakarított pénzéből. Ez a kevés összeg volt tulajdonképeni megélhetésük eszköze. Feltóti azonban az utóbbi időben már nem tudott 27 forintot fizetni és e miatt husvét hetére fel is mondta a lakást Nagyváradról Ujpestre akart menni Feltóti, hogy ott fiához költözködjék. Ugyanis az öreg ember egyetlen fia, Feltóti László, Ujpesten tanár, aki már többször hívta magához édesatyját, de ez nem akart menni.

Az öreg ember özv. Szilágyi Istvánné feleségül akarta venni, azonban az özvegy asszony nem akart hozzá menni.

Az asszony őszinte vallomása, mely a borzalmas cselekedet leírásában megnyilvánul, meglepi az embert. A tegnapi kihallgatáson a következőket adta elő:

— Hétfőn reggel mikor már mindkét fiu elment hazulról Feltóti ismét egy régi dologgal hozakodott elő. Ugyanis azt mondta, hogy miért nem adja ő a gyermekeket valami olyan mesterségre, ahol kosztot is kapnának. Akkor legalább több és más étel jutna kettőjük számára. Ezt Szilágyiné ellenezte s e miatt kisebb szóváltás keletkezett, pár perc múlva azonban lecsillapult látszólag a felizgatott hangulat.

Feltóti ekkor hálósapkájával fején az asztal mellé ült és a Tolnai Világlapját olvasta. Az öreg ember háta mögött két szekrény van. Szilágyiné állítólag a konyhából egy baltát hozott be és azt ruhájával eltakarva úgy ment Feltóti felé, hogy ez azt gondolhatta, hogy ő a ruhaszekrényből akar valamit kivenni. Mikor már közvetlen Feltóti háta mögött volt a baltával az öreg embernek fejére sújtott le. Feltóti ekkor kiáltotta, hogy:

— Jaj!

Szilágyiné az első ütés után látva azt, hogy Feltóti még nem halt meg s a vér elborította az egész fejét, a hálósapkát lehurta az áldozatról és ismét lecsapott a baltával. Hogy azután mi történt azt Szilágyiné nem tudja.

A gyilkosság után, mikor a hatóság megjelent a helyszínen ő nem jelentkezni akart, hanem tudakozódott a történetekről. A ház előtt akart elmenni, mikor az egyik rendőr felismerte és elfogta.

A rendőrségen Szilágyiné a 10. számú cellában van és állandóan egy rendőr őrzi. A gyilkos asszony a cellában csendesen viselkedett. Naponta többször összetette kezét és hal-

kan mondott valamit. Külsején nem látszik meg semmi lelkibántalom. Egykedvűen semmit mondó arccal ül a lócán és bámul az ajtó rácsánál megjelent emberekre.

Valószínűleg, hogy Szilágyiné a nyomortól való félelemben követte el tettét. Hogy ő állandóan félt a nyomorúságtól, emellett bizonyít az is, hogy azóta, mióta Feltóti felmondott, éjjelenként többször fölriadt álmában és akkor mindig helyzetükről beszélt.

Másik feltevés, mely azonban kapcsolatos az elsővel az, hogy Szilágyiné beteg elmebajos nő s ennek következtében követte el tettét. Emellett bizonyít az is, hogy a családjában több ilyen beteglelkű egyén van. Ezt különben hosszas orvosi megfigyelés lesz hivatva megállapítani.

A rendőrség ma át fogja kísérni Szilágyinét az ügyészségre.

Az áldozat jelenleg a hullaházban van, hol ma foganatosítják a boncolást. Az esetről a rendőrség táviratilag értesítette Feltóti Lászlót az áldozat fiát, aki az éjjel meg is érkezett Nagyváradra.

Előfizetési felhívás.

Nem kell sem térben, sem időben messze menni argumentumért; mindennap hangosabban olvassa ránk a kegyetlen tanulságot: hogy a keresztény társadalom lépésről-lépésre veszi a tért.

Mikor ellenségeink leszoritják furtanggal vagy erőszakoskodással egy-egy emberünket nem az egyeseké: valamennyiünké, az egész keresztény társadalomé az a veszteség.

Megtámadják egyéneiben a keresztény társadalmat, oszlopait ássák alá, hogy az épület romba dőljön és a romok fölött szabad legyen a zsákmányolás — és ezt a munkát tétlenül nézzük.

Lehetséges-e, szabad-e összedugni a kezeket akkor, mikor a házat gyujtogatják fejünkre?

Évek során át figyelmeztettük közönségünket a fenyegető veszélyre, melyet az új pogányság hoz magával. Ez ellen a szervezett támadás ellen nem véd meg más, csak a szervezett védelem.

Egy táborba gyűjtsön mindnyájunkat a keresztény öntudat!

A keresztény öntudat, a keresztény ébredés lobogóját lengeti lapunk egy évtizedet meghaladó idő óta. Ide gyűjtjük, a mi zászlónk alá azokat, a kiknek még van érzéke ez ország, e társadalom erkölcsi alapjai iránt. Mikor lapunk terjesztését és az előfizetések megújítását kérjük az új negyedév kezdetén, ezt a keresztény lobogót akarjuk erős, győzni képes és győzni akaró sereg élén látni.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 „

A »TISZANTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

A képtárlatból.

A Magyar Művészet képkiallítását a vármegyei székházban tegnap is szépszámú közönség látogatta. Különösen a Honti Krisztuskép iránt nyilvánul meg napról-napra mindjobban az érdeklődés, ami igazolja azt a nagy elismerést, amelylyel ez a hatalmas művészi alkotás az újvilágban is találkozott. A következőkben közöljük kivonatát a »New-York Herald« világglap műkritikusának elismerő méltatásának.

A Honti »Utolsó óra« megfestésénél a művész célja az volt, hogy a jelenetet lehetőleg történelmi hűséggel fesse le s a tragédiának nem ott látta a legkimagaslóbb pontját, mely más festmények révén már szinte köznapias: midőn a Megváltó a két lator között kiszenved. Ennél a jelenetnél sokkal kimagaslóbbnak találta azt a pillanatot, midőn Krisztus megérkezik a kálváriára s szemben állva üldözőivel, látja a hálátlanságot, a nép ellenséges hangulatát, ama népet, melyért éppen mártírhált fog halni. A művész felfogása szerint Krisztus keblében ekkor nagyobb szenvedések viharzottak, mint a milyet később a keresztján testileg kellett alázatos lélekkel túrnie.

A festmény minden részletéből látszik, hogy a festő kerülte a testi szenvedés bármely külső jelét s tökéletesen pszichológiai alapon fogta fel az egész jelenetet. A képen az emberi emóciók minden változata képviselve van. A gyűlölet — a tömeg egyes alakjaiban — minden fokozatában megnyilatkozik. A kép, melyen az érzelmek oly különböző fázisai hullámzanak, kompozíciójában egységes s a mozgó, zajongó tömeg elrendezése mesterkéletlen egyszerűséggel csoportosul a főalak körül s csúcsosodik ki benne. A festmény intellektuális erejét csak növelik a merészen szembeállított kontrasztok, mint például a dühöngő tömeg előtt álló Mária; a fenyegető vádló előtt álló főpap, akit lelkifurdalása szinte mozdulatlaná tesz. Krisztus alakja alatt a földön ül egy utközben felszedett nyomorék, ki a szokásos ecet-italt vitte s miután Krisztus azt visszautasította, tétlenül ül a megrázó tragédia viharos levegőjében. Megrázó kontraszt egy perspektivikus vonalban: a legtökéletesebb és a legalacsonyabbrendű ember egymás mellett.

Ma, szerdán délután 4 órakor a kiállításban ismét pompás matinee lesz, amelyen *Hévesi Gusztika Duka* Akos verseiből olvas fel s utána Honti Nándor festőművész tart előadást az amerikai művészetről.

* **A püspöki körlevélből.** Tegnap jelent meg dr. *Semrecsányi Pál* püspöknek ez idei III. számú nagyfontosságú körlevele, melynek fő részét az új házassági decretum magyarázata s az annak végrehajtása tárgyában kiadott utasítás képezi. Az utasítás végén új mintalapok is vannak közölve, melyek a Szent László-nyomdában már készen vannak s így husvétrá, mikor az új házassági rendelet életbe lép, beszerezhetők. A körlevél többi részét kisebb hivatalos közlemények és személyzeti hírek képezik s végül pályázatot hirdet a bikácsi és sályi-i plébánia javadalmakra.

* **Az egyetemi rektor kinfuttatása.** A király dr. *Török Aurélnak*, a budapesti tudó-

mányegyetem ezidei rektorának a tudomány és a felső oktatás terén szerzett érdemei elismerésül az *udvari tanácsosi* méltóságot adományozta.

* **Bőjti estély.** A Katolikus Kör holnapi bőjti estélye érdekes eseményt jelent a kör előadásainak történetében: szóhoz jut káptalanunk egy kiváló tudomány és képzettségű tagja dr. *Bognár István* apátkanonok. Bognár kanonokot betegsége, mely évek óta szobájához köti, nem akadályozza abban, hogy élénk figyelemmel kíséren minden korszerű mozgalmat. A katolikus kör előadásának jelentőségét nem használhatta volna jobban és értékesebben, minthogy beállott maga is a közreműködők gárdájába. A holnapi bőjti estély a *katholikus jogakadémia* disztermében tartatik meg este 6 órakor a következő műsorral:

1. *Beethoven:* Andante és Rondo. Fuvolán előadja *Mazalik Győző*, zongorán kíséri *Mazalik Alfréd*.

2. *As emberi szív.* Irta dr. *Bognár István* kanonok, előadja *Popity János*.

3. *Liszt Ferenc:* II. rapszódiaja. Zongorán előadja *Komlóssy Ilonka*.

* **A belügyminiszter és az orvosok mozgalmá.** Az általános munkásbiztosító pénztárak és az orvosok között folyt harc jelenleg abban a stádiumban van, hogy már már békés megegyezés jön létre s a pénztárak az orvosok kívánságainak egy részét teljesítik is. Ebben az orvos harcban részt vettek a megyei kör orvosok és községi orvosok, valamint a városi tisztiorvosok is. A hivatalos eskü alatt szolgáló tisztiorvosok mozgalmára vonatkozólag a belügyminiszter tegnap bizalmas körrendeletet intézett a polgármesterhez, valamint az alispánhoz is. E bizalmas rendeletben utasítja a megye illetőleg a város első tisztviselőjét, a miszerint hívják fel a tisztiorvosok és községi orvosokat, hogy a mozgalmatól álljanak el.

* **Kereskedelmi iskola tanulmányútja.** A »Nagyváradai felső kereskedelmi iskola ifjusága« folyó hó 10-én 5 napra terjedő tanulmányutat tervez Budapestre, hol egy néhány nevezetes gyártelepet, továbbá a börtönt, a postatakarékpénztárt, a muzeumot, királyi palotát stb. tekintik meg. Részvételi díj 34 kor.

* **Hová megy a gyermeknapok jövedelme?** A gyermeknap alkalmából a szabadkőműves szellemű »Budapesti Napló« különös közleményt hoz. Azt hozza, mint közszáon forgó hirt, hogy a gyermeknap előkészületeire és reklámköltségeire jóval többet költöttek 60 ezer koronánál s így ami Budapesten az utcákon begyűlt, mind elpazarolták s csupán az üzletek által a vidéken adományozott összegek jutnak tulajdonképeni rendeltetési helyükre. Továbbá felemlíti, hogy a ligánál színekurák vannak szervezve. Hát mi mig meg nem győződünk róla, nem hisszük el ezt a hallatlan szemtelenséget, mert ez rut visszaélés lenne a közönség jó szívével, de felhívjuk e vádra az illetékes körök figyelmét. Ami Nagyváradot illeti, itt egészen másként jártak el. Begyűlt ugyanis 4000 koronánál több s ebből alig esik 150—200 korona költségekre. Ha a liga olyan gazdálkodást követ, mint aminőkről a »B. N.« hirt ad, akkor a gyermeknapok hamar diskreditálva lesznek.

* **Eljegyzés.** *Mártonffy Zoltán*, a váraljai községi elemi fiúiskola igazgatója eljegyezte néhai *Knauer János*, volt tenkei kir. adótárnok nagyműveltségű hajadon leányát: *Vilmát*.

* **Élet a Félix-fürdőben.** A gyógyhatású Félix-fürdőben is megindul a fürdő élet

Komzsig Alajos fürdőbérő egy új szállodát építtetett, 45 szobával, hogy vendégei minél nagyobb kényelmet találjanak. Jelenleg a következő fürdővendégek tartózkodnak a Félix-fürdőben:

Bölyny Menyhért főjegyző Okány, Popovics Vladimir Nagyvárad, Feldmann József és neje kávéháztul. Budapest, Klein Dánielné magánzó Drákcséke, Kászonyi Anna tanítónő Szatmár, Alb Aurél lelkész Cséfa, Bernát Károly kereskedő Kolozsvár, dr. Buna János és neje ügyvéd Nagyvárad, Vörös Sándor körjegyző Szalárd, Mátéh Lajos vasbányamezőnök Libetbánya, Tenkey Sándorné és Roch Károlyné Nagyvárad, Inger Erzsébet, özv. Laskovics Gézáne és Gyorgyevics Angela Kimpány, Szikra Sándor joghallgató Nagyvárad.

* **Halálozások.** *Ledig Sándor* nagyváradilakos, élete 66. évében elhunyt. Temetése ma, ápril 8-án délután 4 órakor lesz a Kápolna-tér 511. sz. házból. — *Roboz József*, a süketnémák és vakok intézetének előbb váci és később temesvári igazgató tanára, életének 46-ik esztendejében Kolozsvárt egy szanatóriumban tegnap délben elhalálozott. Az elhunytban *Lukács Gusztáv* nagyváradilakos vasuti főellenőr sógorát gyászolja.

* **Ismét automobil baleset.** Tegnapelőtt ugylátszik valami automobil verseny történetett valamelyik két város között és a versenyzők örült gyorsasággal igyekeztek megnyerni a díjat. E mellett tesz bizonyosságot, hogy a tegnapi nap folyamán egyszerre három helyről is nyertünk értesítést, hogy a száguldó automobil vagy elgázolt kocsikat, vagy pedig a lovakat ijesztette meg s ennek következtében tömeges balesetek fordultak elő. Ez utóbbiak között van *Incze Lajos* szalárdilakos is, aki Hegyközkovácsi mellett egy lejtős uton jött lefele szekéren, mikor egy száguldó automobiltól a lovak megbokrosodtak és a kocsit felborították. *Incze Lajos* a szekérből kiesett és esésközben koponya csonttörést szenvedett, minnek következtében *meg is halt*.

* **A »Buziási Phönix ásványviz«** már a rómaiak idejében világhírű volt páratlan gyógyhatásáról és üdítő ízéről. Most Muschong Jakab a Buziási fürdő új tulajdonosa kiváló szakértelemmel és a legnagyobb áldozatkészséggel fogott hozzá, hogy e csodás gyógyhatású víz használatát mindenkinek lehetővé tegye. A »Buziási Phönix Ásványviznek« kitűnő hatását vese és hólyag bajoknál, vesemedence idült hurutjainál, húgykő és főnyéképződésnél, a légutak és kiválasztó szervek hurutos bántalmánál a legnevesebb orvostanárok elismerték. Kellemes, kissé savanykás ízű, vasmentes szén-savdús tartalma a legkiválóbb asztali vízzé teszi. Járványos betegségek ellen a legbiztosabb óvszer.

X *MOLNAR H.* Bimer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.

EGYESÜLETEK.

* **A Katolikus Kör választmányi ülése.** A nagyváradilakos Katolikus Kör ma délután fél hat órakor választmányi ülést tart a Kör helyiségében.

* **Az építőiparosok gyűlése.** A nagyváradilakos építőiparosok szövetségének végrehajtó bizottsága ma szerdán délután fél 6 órakor ülést tart, melyre a tagokat ezuton is meghívja az elnökség.

* **Népnevelési Egylet gyűlése.** A »Biharmegyei Népnevelési Egylet« választmányja ma (kedd) d. u. órakor hivatalos helyiségében (Nagypiac tér közs. polg. fiúiskola épület I. em. 21. ajtó) gyűlést tart.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Ördög. (Fehér Gyula bucsuja.)
Csütörtök: Vig özvegy. (Palásthy bucsuja.)
Péntek: Üdvöske. (Bércziék bucsuja.)
Szombat d. u. a karszemélyzet jutalomjátéka. Este: Varázskeringő. (Tábornok Frida bucsuja.)
Vasárnap délután: Nincs elvámolni valója? Este: Traviata. (Szántó bucsuja.)

Gyurkovics leányok.

A jó szindarabot mindig szívesen megnézi az ember. Herczeg Ferenc vigjátékát sem lehet annyiszor adni, hogy a közönség megússza. S bár láttuk már a tegnapiánál jobb előadásban is, a darab szellemes ötletei, pompás humora most sem tévesztették hatásukat.

Ez alkalommal nem annyira az előadásról, mint az annak keretében megtörtént bucsuzásokról kívánunk megemlékezni. Simon Mariska, Körmendi és Reviczky Rózi bucsuztak a nagyváradi közönségtől. Simon Mariska kiváló komikai tehetsége sok derült percet szerzett közönségünknek. Nem egy szerepében igazi művészi sikere volt.

Most van fejlődése elején, de máris szép reményekre jogosít Körmendi, sajnáljuk, hogy éppen akkor távozik, amikor pár hónap óta önálló alakító képességének egyre több és több jelét volt alkalmunk följegyezni. Komoly, törekvő színész, akire szép jövő vár. Reviczky Rózsit nem kísérte szerencse Nagyváradon; óhajtható, hogy másutt több és nagyobb sikere legyen.

A tegnapi estével kezdődtek a bucsuzások, a közönség elég szép számmal vonult fel s mindhárom művésztől rokonszenves tapsokkal vett bucsut — lehet egyikőtől-másiktól nem is véglegesen.

TÁVIRATOK.

Aehrenthal báró Budapesten.

Bécs, április 7. Aehrenthal báró külügyminiszter a jövő hét valamelyik napján Budapestre érkezik, hogy a magyar politikusok májusi delegációi ülése iránt érdeklődjék, illetőleg tájékozást szerezzen magának. Aehrenthal ugyanis az osztrák delegáció legutolsó ülésén a maga és a közös miniszterium nevében nyilatkozatot tett a tiszti fizetés és katonai létszám-emelés kérdésben. A külügyminiszter utjának a bécsi politikai körök nagy érdeklődéssel néznek elébe.

A német császár bécsi utja?

Berlin, apr. 7. Korfuban jövő csütörtökön várják a német császár megérkezését. A fogadás sokkal szerényebb lesz, mint eredetileg tervezték, mert a császár azt akarja mutatni, hogy mint magánember az Achilleion megtekintése és átvétele végett jött a szigetre. A német császár bécsi utja újra valószínűtlen lett.

Igazságszolgáltatás.

Zsarolásért elítélt hírlapírók.

A »Nagyvárad Esti Ujság« főnállása idejében történt, hogy a nevezett lap akkori szerkesztője, Károlyi Gyula egy kefélenyomattal elküldte a munkatársát, Berger Sándort, Fried Mór vendéglőshöz, azzal a megbizatással, hogy a cikket mutassa be és az abban foglalt tények tisztázására a vendéglőst fölkerje, Fried ebben zsarolási szándékot látott és délután elment a szerkesztőségbe, hogy megakadályozza a kompromittáló cikk megjelenését. A cikket azonban, — nem tudni mi okból, — nem hagyták ki, sőt három egymásutáni számban folytatása is következett, mire Fried zsarolás miatt följelentette a lap szerkesztőjét, Károlyi Gyulát, valamint a nála kiküldetésben volt Bergert és a lap kiadóját, Gyagyovszky Jánost.

Az ügyet a nagyváradi kir. törvényszék büntető bírósága Csulyok Béla elnöke alatt a tegnapi nap folyamán tárgyalta. Szavazóbírák voltak Szentlélek László és Rottár Sándor, a közbiztonsági képviselő László Márton alügyész szerepelt, a védői tisztelet dr. Rozvány Jenő, dr. Faragó Sándor és dr. Thury László töltötték be. A vádirat felolvasása után a vádlottak és a tanúk kihallgatására került a sor, miközben beigazolást nyert az a tény, hogy vádlottak a cikk kihagyásáért Fried Mórtól pénzt kértek.

A nagyszámban beidézt tanúk kihallgatása az egész napot annyira igénybe vette, hogy a perbeszédre csak a késő esti órákban került a sor, amiknek az elhangzása után a törvényszék ítélethozatalra vonult vissza, melynek eredményeként a törvényszék a vádlottak bűnösségét megállapította és Károlyi Gyulát egy évi fogház és egy évi hivatalvesztés, valamint politikai jogának ugyanennyi időre való felfüggesztésére, Berger Sándort hat havi fogház, egy évi hivatalvesztés és politikai jogai gyakorlásának az elvesztésére, Gyagyovszky Jánost tíz hónapi fogházra, egy évi hivatalvesztésre és politikai jogainak egy évi időtartamra való felfüggesztésére ítélte. Az ítélet ellen vádlottak és védők a kir. ítéltáblához föllebeztek.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Irta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(37)

Truyn ráncba szedi homlokát.

— Nagyon félek, hogy a kettő belejutott a tömegbe s nem tud utat törni magának. Én ezt az egész expedíciót nem szeretem. Nem is értem. Marie, hogy juthatott ilyesmi az eszedbe...

— Nekem! — feleli testvére halkán és sajtószerű pillantással; aztán elhallgat. Hisz fivére is jól tudja, hogy ő oly ártatlan ebben a dologban, mint a menyéi angyalok.

— Mais qu'avez-vous donc? — Dörmög Vulpini herceg, óriás parmesan sajtmennyiséget öntve levesébe, míg Mrs. Ferguson egyre panaszkodik, hogy éhen hal, mi legalább is bámulatra méltó, tekintve a rengeteg bonbonst, mit e délután elfogyasztott, Gandry grófnő folytonosan oly párisi étkeket rendel, melyeknek soha

még híret sem hallotta a »Falcone« érdemes főpincére.

Schalingen nő gróf szörnyen dicséri az olasz étkeket és csak azt sajnálja, hogy semmi étvágya nincs. Truyn és a tábornok folyvást a bejáraton csüggnek tekinteteikkel. Zinka és Sempály csak nem jelennek meg. — Truyn mind sikerteleubbül rejtegeti nyugtalanságát.

— Nem is értem, miképp izgathatja fel magát ily mértékben, édes gróf Truyn, — mondja Gandry grófné álszínű mosolylyal, — ha Sterzl kisasszony talán tartóztatva lett is, de hisz jó kezekben van Sempály gróffal. Persze, ha más valakire, kevésbé megbízható személyre bízott volna, kivel nem oly intim... akkor érteném...

Truyn izgatottan borzalja fel szürkülő haját s anyanyelvén mormogja: »Ez az asszony még megölli!« mire nővérenek folyvást szemrehányásokat tesz.

És még egy negyedóra mulik. A lassu kiszolgálás dacára már a csemegénél vannak — s még mindig nyoma sincs Zinkának és Sempálnak.

— Komolyan kezdek aggódni, — szól a hercegné; — ha csak el nem ájult a kislány a tolongásban.

Gandry grófnő gunyorosan lehuzza száját és csipősen suttozja:

— Tán éppen a legokosabb volna, amit tehetne.

Truyn meghallotta az utálatos célzatosságát és ajkába harap, hogy meg ne torolja.

— Ekkor — megnyílik az ajtó és belép Zinka, utána Sempály — a lány nyájasan derült szemekkel, Sempály sötét arccal.

— Hál' Istennek! — kiált Truyn. — Mi történt, hol maradtak? — kérdi a hercegnő, míg Truyn Zinkának egy székkel tol az asztalhoz, éppen melléje.

— Mi történt? — fortyan fel Sempály; — a legtermészetesebb a világon; belejutottunk a tolongásba s nem bírtunk keresztüljutni.

— Ezt nem tudom megérteni, — jegyzi meg Gandry grófnő csuf mosolylyal; mi mindnyájan ott jártunk és szerencsésen keresztüljutottunk.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, ápril. 7.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámítoló bank	—	—	403.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. ápril. 7.	
Magyar arany járadék 4 száz.	— — 109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	— — 92.—
Magyar koronajáradék	— — 81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.—
Magyar nyereség sorsjegy kölcsön	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	140.—
Osztrák járadék papírban	— — 91.57
Osztrák járadék ezüstben	— — 96.50
Osztrák járadék aranyban	— — 113.75
Osztrák korona járadék	— — 29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	— — 146.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — 1780.—
Magyar hitelbank-részvény	— — 633.50
Osztrák hitelbank-részvény	— — 726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	693.50
Frankos (Napoleonkor)	— — 19.20

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Uj butor nagyraktár!

Tisztelettel értesítjük a nagyr-demü közönséget, hogy saját

kárpitos, asztalos, esztergályos műhelyünket és butortelepünket kibővítettük és azt a mai naptól kezdve

Pelleyné és
Schmidt

bejegyzett cég alatt fogjuk tovább vezetni. Minden törekvésünk oda irányul, hogy a legkényesebb izlésnek is eleget tegyünk. Araink igen szolidak. Szilárd munkánk és pontos kiszolgálásunkért több oldalról már is elismerésben részesültünk. Allami hivatalnokok és katonatiszt uraknak igen előnyös árt számítunk.

A n. é. vevőközönség szives pártfogását kéri

Pelleyné és Schmidt
NAGYVÁRADON, Teleky-utca 24. sz.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendki-
vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK- PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszthető jelzálogkölcsonőket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27½, 32, 35, 40, 41, 44 ½ 50 évi törlesztésre.

Kölcsönkérvényeket elfogad: **Breitenstein Frigyes, Bethlen-utca 9.**, ki egyszerűsrsmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara.

1277—1908.

Hivatalos hirdetés.

A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter urnak 12519—1806. sz. leirata folytán, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a szakmájukban leendő további kiképzés céljából a nevezett miniszter ur által alapított 600, hatszáz korona utazási ösztöndíjak egyikére az 1908. évben kamarai kerületünkben törekvő iparos segéd munkások pályázhatnak.

Felkérjük tehát mindazon iparos segéd munkásokat, kik a fentemlített ösztöndíjban részesülni óhajtanak, hogy pályázati folyamodványukat legkésőbb a folyó 1908. évi május hó 10 napjáig az alulírott kereskedelmi és iparkamarához adják be. Az ezen határidőn túl beadott kérvények figyelembe vehetők nem lesznek.

A folyamodványban részletesen feltüntetendő és lehetőleg okmányokkal igazolandó: 1) a folyamodó lakhelye, 2) családi viszonyai, 3) erkölcsi magaviselete, 4) foglalkozása, 5) előképzettsége, esetleg tanulmányai, 6) a pályázó által esetleg nyert kitüntetések, további nyelvismeretei és végül ösztöndíj elnyerése esetén a külföldi tanulmányi ut irányja is megjelölendő, valamint az is, hogy a kérvényező iparossegéd katonai kötelezettségének eleget tett-e már, és vajjon biztosítva van-e előre is egy megfelelő külföldi gyárban, vagy műhelyben való alkalmaztatása, esetleg valamely külföldi szakiskolába leendő felvétele.

Megjegyeztetik, hogy folyamodó iparossegédnek kötelezettséget kell vállalni az iránt, hogy az ösztöndíj különbeni visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába és külföldön szerzett ismereteit itthon fogja érvényesíteni.

Azok a kik katonai kötelezettségüknek nem tettek eleget, vagy az alul felmentve nincsennek, az ösztöndíjra nem számíthatnak.

A kiskorúakért atyjuk, vagy gyámjuknak kell kezességet vállalni a fenti kötelezettség betartása tekintetében.

Nagyvárad, 1908. március hó 30-án.

A Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara:

Huzella Gyula,
kir. keresk. tan. elnök.

Sarkadi Lajos,
titkár.

A Biharmegyei Takarékpénztár

zálogháza

e hó 21-én

árverést

tart.

Kéretnek a felek a zálogjegyek rendezésére.

Hirdetés.

Nagyvárad város tanácsa felhívja mindazon munkaadókat, kik az 1900 évi XVI t.-c. alapján munkásaikat s alkalmazottaikat az országos gazd munkás és cseléd segélypénztárban bejelenteni tartoznak, hogy a fent idézett t.-c. 8 § a értelmében 1 kor. 20 fillér hozzájárulási díjat, mely a f. évi április 1 én válik esedékessé legkésőbb április hó 15-ig a városi adóhivatal pénztárába fizessék be.

Nagyvárad város tanácsának 1908. április hó 1-én tartott üléséből.

Rimler Károly,
polgármester.

Kelemen Béla

könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

Legjobbak
a
Moskovits
czipők.
Kossuth-utca 5.

24

BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL MINDEN VIZET FELÜLMUL.
KELLEMESEK, KISSÉ SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTES, SZÉNSAVDUS,
RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.
ORVOSILAG AJÁNLVA. ORVOSILAG AJÁNLVA.

Ivógyógyomlóra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziasí gyógyfürdő igazgatósága Buziasfürdőn.

Közgazdasági Bank r. t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.

Telefon 742. Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára, értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatolás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat-adót a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta Selfmen-féle takarékperselyeit, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily perselyek 6 korona betét lefizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Intézetünk elvállalta hazánk egyik legtekintélyesebb életbiztosító intézetének: a Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet, mint szövetkezet vezérképviselőt.

Cheque számla szám 21.261.

tisztelettel:

Közgazdasági bank részvénytársaság.

A nagy bőjt alkalmára

beszereztük a legizletesebb bőjti eledeleket, u. m. angolna, pisztráng, min ennemű sardíniák, hollandi sós, kelettengeri tejcs, bismark, császár és fileé heringek, rák, ajóka, ajóka gyűrű, oroszhal — ementhali, kárpáti, gróji, trappista, Romatour, Imperial, pármaj sajtok. — Valódi lipői túró, székely tömlő túró. — Tea-vaj. Legfinomabb és tisztánkezelt enni való olajok — borecet. Asztali és csemegeborok, pezsgők, cognac, kis üstön főtt magyar és lengyel pálinkák, likörök friss és aszalt főzések, gyümölcsök

Tisztelettel:

MEZEI JÁNOS és TÁRSA

fűszer csemege kereskedése N.-Várad, Szt. László-tér.

Telephon : 249.

Olcsó bevásárlási forrás!!

ÜVEG- és PORCELLÁN árukban SZICHTA TIVADAR üvegkereskedésében

KOSSUTH-UTCA 2. szám (volt Blum-féle üzlet.)

Nagy raktár asztali, teás, kávé és mindennemű **üvegkészletekben**, függő- és asztali **lámpákban**. Különböző **disztárgyak** és **alpacca evőeszközökben**. Elvállaltatnak **képek keretezésre** és minden más **üveges munkák olcsó árban**. — Csődtömegtől átvett áruk minden elfogadható árban. **Nagy raktár táblaüvegben.**

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

73256—1908.

A.

Pályázati hirdetmény.

(Villamos izzólámpák szállítása.)

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1909. évben szükséges izzólámpák szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az egykoronás okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1908. évi április hó 25-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak igazgatóságának anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, VI. Andrássy-ut, 73. sz. II. 43.) benyújtandók, vagy postán oda beküldendők.

Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségi minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag évi értékének 5 százaléka legkésőbb 1908. évi április 24-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122291—96. sz. általános anyagszállítási feltételek és az izzólámpák szállítására vonatkozó 84223—96. sz. különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb részletes módoszatok az ajánlati felhívásban foglaltatnak, mely az igazgatóság anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál díjtalanul megszereshetők.

A szállítandó villamos izzólámpák mennyisége a felhívás mellékletét képező ajánlati űrlapon van felsorolva.

Ezen ajánlati felhívás, az ajánlatot tenni szándékozóknak, a fentnevezett anyag és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kívánságára postán megküldetnek.

Budapest, 1908. év március havában.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara.

1322—1908. szám.

T. c.

Hivatkozással a f. évi március hó 12-én 1078. sz. a közreadott hirdetményre értesítjük a t. címet, hogy a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur 23698—VI. C. 1908. sz. leírata értelmében a m. kir. honvédség részére az 1909. évben szükséges 10080 pár bakancs szállításra vonatkozó pályázati ajánlatok a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz címezve a f. évi április hó 15 napjáig az alulírott kamarához nyújtandók be.

Figyelmébe ajánljuk a t. címnek, hogy a szóban levő szállításra csak olyan szakmabeli iparosok adják be ajánlataikat, akik a munkát értik, s abban tényleg részt is fognak venni.

Az állandó és alkalmi szövetkezetek figyelmébe ajánljuk, hogy ajánlataikban külön tüntessék fel a szövetkezet összes tagjainak és külön ama tagoknak számát, akik a munkában tényleg részt fognak venni.

Amidőn a t. címet a szóban levő pályázatról ezennel értesítjük, egyben felkérjük, hogy a kerületéhez tartozó szakmabeli iparosokat a szóbanforgó lábbelik szállítására felhívni és őket a pályázatban való részvételre buzdítani sziveskedjék.

A bakancs szállítására vonatkozó szerződési feltételek és a bakancsok készítésére vonatkozó határozmányok az 1909. évre is ugyanazok, mint azok, a melyeket az 1905. évi június hó 29-én kelt 1775. sz. átiratunk kapcsán a t. címnek megküldtük.

Nagyvárad, 1908. április hó 1.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula, **Dr. Sarkadi Lajos,**
kir. keresk. tan. elnök. titkár.

Fürdő megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **f. hó 4-től** kezdve a

Püspök-fürdő

összes fürdői rendelkezésre állanak.

A kocsis minden vonat érkezésénél várja a n. é. közönséget és díjtalanul szállítja egészen a fürdőig.

Teljes tisztelettel

Kernáts János,

fürdő-bérlő.